

Izhaja vsako prvo in tretjo
nedeljo meseca; velja:
Za celo leto . . . 2 gold. 50 kr.
Za pol leta . . . 1 " 30 "
Za četrt leta . . . — " 70 "
Posamesni iztisi prodajajo se po
10 kr. a. v.

PRIMOREC

političen in podučiven list.

Vredništvo je v hiši Kall Via
Crociera N.º 1, II. nadstropje, —
ekspedicija v hiši št. 6 Via Sta.
Lucia.
Naročnina naj se blagovoljno
pošilja pod naslovom: **Vek. Raič**
v Trstu.

Povzdignimo krepke glase domovini v slavo!

Tujci na Slovenskem.

Štiri kragulji ključó srce slovenskemu Prometeju, ki je ukrad ogenj prave človečnosti, bratoljubja in pomirljivosti nebeščanom, štiri kragulji ga ključó od zora do mraka, od mraka do dne: štiri kragulji: nemštvo, lahonstvo, odročilci in naša popustljivost, naša nas same preslepilna popustljivost, ki nas je spravila pod tuji jarem. Ki pripušča, da se odebeló krvopije od našega soka, ki se v bran ne stavlja tujčevi prevzetnosti in grabežljivosti, To nas tare! To nas vničava, sami se vničavamo.

Zgodovina priča, da so Slovenci živeli na Tirolskem, na Salcburškem so še v 16. stoletju obstale slovenske naselbine, cela Štajerska, deli gornje in spodnje Avstrije so bili slovenski, na Koroškem je bil pri slovenskih knezih še v 13. stoletju dvorni jezik slovenski, slovenščina je segala notri v Slovenijo, slovensko prebivalstvo je zavzemalo velik del Ogrske in Hrvaške; zeno besedo slovenski narod je bil prej večji od srbsko hrvaskega, imel je v sebi klico za obstanek, za napredak, za razvoj.

In kako je dan danes? Danes je večina nekdanje Slovenje potujčena, Slovenci so vrženi povsod za več kot pet deset milj nazaj, v nasej sredi se širi nemštvo in lahonstvo, v naših krogih nahaja podpore, tujstvo če dalje ožje stiska naše meje in če se mu ne postavimo z vso našo silo, žrtvami in delom nasproti, zadušilo nas bode in zakaj? Vse le za voljo naše popustljivosti, pomirljivosti, malomarnosti in zavoljo naše, dopustite mi, zavoljo naše breznačajnosti.

Naši prededje šó žè strašno napak ravnali, da

nijso zapodili oznanjevalcev, ki so s križem v roči le razsirjevali tujstvo pa ne omiko in pravo vero; če se Slovencev nij bog 600 let vsmilil v poganstvu, zakaj ki ne bili še 200 let čakali do one dobe, ko sta nastopila Ciril in Metodij, Tako so pa le dobili tujstvo in ž njim sužnost v deželo. Nemški vitez in far sta vpregla Slovence v jarem.

Sezidala sta si na homeih svoje trdnjave, za kterima sta se branila napadov in laglje odirala slv. ljudstvo; ta si je zgradil cerkev, oni grad. In zdaj se je začelo globljenje, vse v imenu božjem in cerkve; saj pravi slednja: daj bogu, kar je božjega in cesarju, kar je cesarjevega, daj! daj! saj boš imel po smrti nebesa! In tako je šlo tujčenje in odiranje naroda vstric!

In ko nij mogel narod tega dalje prenašati, in puntal se je; in ko se je jel protestantizem na Nemškem vzdigovati, našel je tudi pri nas na Slovenskem plodnih tal, saj se Slovenom je vproič božja neoskrunjena beseda podajala v njegovem jeziku; slov. bukve so se jelo povsod spisavati in prebérati; pa vitezi so potlačili punt; farji so pa sé sežgali slov. knjig na tisoče v Ljubljani, le gorite, le gorite! saj ste edina če tudi žalostna baklja v trdeji temnoj noči. Tema da nij bila v Egiptu za Mojzesa gošča, se je zdaj spustila nad slov. zamljo, tok narodovega življenja je zastajal, pa umreti nij mogel narod pa tudi nij htel. In ko je spet malo pozabil svojo revo, ter se jel gibati, ko je roke dvigal proti nebu ter zdihaval po rešitvi, tedaj so jeli tujci kričati po svetu, da jih hočemo zatreti, da jim narod zelo in krivico dela, našuntan po nekterih rogoviležih. Pa časi so se res spremenili.

LISTEK.

Nagovor

Juria Gedola

kemta iz tržaške okolice, zbranim Slovencem v Rocolski čitalnici 17. sept.

Spet danes pozdravljam slovenske možake,
Vse pridne rodoljube in zveste rojake.
Katiri naš narod podpirali so,
Pohvalim vas, bratje, iz celo močjo.

Sem slišal in čital od naših Slovencev,
Da noč'jo voliti ne Lahov, ne Nemcov,
Za to ker imamo dost naših možov,
Za to bom tud jaz se za svoje pognal.

Ponujajo nam se od tujih narodov,
Pa labko mi vstradamo takih gospodov,
Kateri nam mreže nastavit' želijo,
Ker naše pravice jim močno smrdijo.

Kdaj segali mi nek po blagu smo tujem?
Ni blo in ne bode, to labko obljudim,
Pa tujci nad nami le vedno prežijo,
Za zadnji nas sold opeharit' želijo.

O lakote grde, kako se horijo!
Da tuje vse blago pod kremplje dobijo;
Boš spustil hudobnež, še enkrat iz rok,
Kar nam si posili odkradel o'! tod!

Pravica je ljuba za vsaega poštega,
Mi nočmo med nami sleparja nobenga;
Le ven z naše hiše, vsi tujci hudobni,
Če ne bo prugače, vas bomo po hobni!

Ne vstrašite, bratje, se v svoj' domačini,
Ne vdajte se nigdar tej tuji zverini,
Za naše pravice se hočmo borit',
Če imamo kri prav do konca prelit'.

Ne bomo več spali, ko spredniki naši,
Spregledali bomo na tanko, počasi,
Kakó je sovražnik nas tlačil in tri,
Sleparil in kradel in kožo z nas drl.

O bratje slovenski, ne dajmo si gmaha,
Dokler ne užugamo Nemca in Laha,
Kateri bi hotli naš narod zatret',
In vso našo zemljo slovensko požret.

Zdaj mi pa vsi bratje le urni bodimo,
Veselo in krepko vsi skupaj zavpimo;
Bog živi Slovenjo, vse brate in strice,
Hudič naj odnese sleparje in škrice!

Nemških vitezov in grajščakov se nij bilo več bati, kajti časa duh jih je smlel pri nas in in v njih domovini; tem bolj so se pa jeli repinčiti oni, ktere so iz svoje domačije privlekli v naše blažene kraje: kupci, rokodelci, uradniki, advokatje, dohtorji žolniri in kakor se že imenuje ta smet. Eni so spoznali svojo korist, pa so se hinavski postavili na narodovo stran, kjer niso sicer peto kolo pri vozu temuč coklja, ki zavira vožnjo. Ti ljudje, cijih imena že kažejo, nemška in laška so, da niso naše gore list, so vzeli kakor židje po družih, našo cisto stvar v svoje nesnažne roke, ter patent vzeli na pamet in prvaštvo; nazadnjaki so vedno bili, in kedar so kaki korak storili, morali so ga, ker narod za njimi jih je siloma naprej porinil.

V Ljubljani pa kjer so si svoj hring* napravili, skovali so ti ljudje takov načrt, vsled kterega bodo Slovenci pravico dobili manj predmetov učiti se v svojem jeziku, več pa, kakor se samo ob sebi t. j. po prvakah umeje, v nemškem; da se pa stem nemskemu narodu na kranjskem krivica ne godi ker se bodo zdaj nektere stvari tudi slov, prednašale, osnuje se nemška podgimnazija v Kočevji; da se nemški živelj ne razžali, svira Razlag po nemški v slov. zboru praznim klopem; da se goji ptuja umetnost daje se denarna podpora nemškemu gledišču; kvintesenca naše narodne eksistencé je toraj popustljivost malomarnost; in za tega del vladanje življev, farštva in narodnih hermafroditov, pervakov.

In kaj misli o tem naša, resnično narodna, mlada stranka? kaj misli Mlada-Slovenja? Ona misli, da pride kmalu čas ko se bode vse drugače mislilo, govorilo in delalo po Slovenskem! Ko ne bode tisti vladal, ki nič ne dela, ki še cló zavira; ko se bode ostudnost onih ljudi odkrila, ki so rabili in rabijo naše cute za sebične namene svoje, ko se bode jasno kot solnce na plavem nebu pokazala, svobodna zedinjena Slovenija!

Takrat bodedo povedali tujcem, kar jim gre! Takrat jim zagrmimo na uho: Vaša edina naloga na Slovenskem je, da se zlijete z našim narodom, da

*) pesjoglavska trdnjava.

postanete Slovenci, ker tujcev, ne Nemcev, ne Lahov ne moremo trpeti v svojej sredini. Takrat ne bode smel Nemec na našej slovenskej zemlji obnašati se, kakor da bi bil doma, da bi imel za se nemške šole in da bi slov. vradom po svoje dopisaval, slovenski in ne dragače! To mora biti pri nas njegova naloga in cilj! Tujci so le gnoj za našo njivo, in kedaj je gnoj več vreden od njive, ali od semena? Tako je na Nemškem, Francoskem in v Ameriki, da se vsi tuji elementi ali da bolje rečemo tuje kaplje zlijejo z velikim morjem, kretji način nij mogoč. Pač, pač! za izdajalce se bode našla še kaka veja!

To je naše mnenje in mora biti tudi mnenje vlade, ker si vlade drugači ne mislimo kakor kot izvrševalko narodove volje; kar smo tukaj nekako burno povedali, to se bode izvrševalo mirno, ker se to samo po sebi umeje in drugič jih na to tudi moralčno prisilimo, ako smo složni in samosvestni. Na srečo junaško!

J. M.

— 1898 253 —

V Trstu 23 Sept.

Očetje našega municipija, ali prav za pravneka posebna klika, ki terorizira cel mestni zbor, napenja vse žile, da bi Trst od dnè do dnè bolj laško lice imel. Da doseže ta namen so vsa sredstva mu dobra. V vseh srenjskih vradih vživajo sami Italjani mastne službe. In ti Italjani niso, kakor bi si človek mislil, v Trstu rojeni, obvaruj Bog! ti gospodje bi ne bili tako energični za namen municipija kakor Italijani unkraj Jadre, oni bi se ne dali rabiti za vsako reč, bi ne bili tako pokorni in pohlevni in še marsikaj družega bi ne bili, uni pa, se ve da, kaj jim mari če gré vse narobe, samo da si trebih napolnijo, naj vse drugo pogine. Posebno razžaljeno je bilo mesto unidan ko je sl. starešinstvo službo, „načelnika gasilnega društva nekemu Benečanu „Bassi“ podelilo. En tržaski ingegneur se je najpred za to službo oglasil ali vse zastonj. Gospod Bassi je dobil službo, brez da bi konkuriral, brez da bi skazal ali je tenuč poslu kos ali ne. Da ima človek

Premišljevanja kr. Kuklufuka o važnih i nevažnih rečeh.

(Nadaljevanje)

Da, ti doktorji še celo postavljajo proporeije med različnimi živali med seboj z ene strani, ter med tistimi i človekom z druge strani, poleg kterih matematično določijo zadržaj različnih možganov eno k drugim. Jaz sem sicer tudi seciral uže ljudi i mačke, miši, ovce, koze, zajce itd. ter pri njih videl možgane obeh oddelkov, to je velike i male, ali moram reči, da se nijsem zmenil mnogo za nje, ker se mi je to premalo važno zdelo. Glavna reč mora vsacemu anatomu i doktorju biti kostnik i želodec, i pri vsacej stvari sem vselej najprej pogledal, kakošen ima želodec i kdo ve kaj bi dal, ako bi sam svojega zamogel videti, kteri bo sedaj vsaj uže tako velik ko beraška malha. — Kakor rečeno, učenje o možganih se meni jako neumno zdi. kaj bi pečal sem se najraje takrat ž njimi, kedar mi jih je žena pohane predložila, — se ve da ovčje. I kajti mi naposled rekli o tacih ljudeh, kteri imajo namestu njih ajdovico v glavi, kterga ka-

zusa še sedaj v praksi nijsem doživel., kteri pa vendar mora resničen biti, ker narod o takovih ljudeh govori i to je glas božji! I ravno se takovi največ nanorčujejo iz osla! — Moj glavni princip, moja prva kapitola je — commodo vivere, i tistega iniam za modrijana i razumneža, ki to ume; i od tod začne glavna apologetika za oslovsko pamet., ktera se seveda opira le na mojo stališče, pa ima ravno zavolje tega dober i trden fundament.

Osel nij nikdar sam svojgospod, ampak vedno zvest podložen, kteremu niti v glave ne pade, da bi se kedaj proti svojemu suverenu uprl i stavim deset proti enemu, da bi tudi milijon oslov, ko bi jih osoda skup pripeljala, ne napravilo svoje komune. Pri vsej svoji pokornosti osel nikdar ne mrmra, ampak voljno prenaša naložena mu onera, ktera ga včasih zelo v hrbet tlačijo; toda zato se potem vselej napase i si za dessert poišče če tudi kakovi osat. Osel ima zobe pa nikdar ne grize, akoravno bi to lahko storil, on ima kopita, pa nikdar ne breca, če tudi mu v časih težke palice padajo na šibka rebra. On ima dolga ušesa i to je ravno dobro, kajti tem bolje vse sliši i si v glavi obdrži i tudi prav za prav dolga ušesa nijmajo nič ostud-

le enega očeta k tej klikki spadajočega, pa je dobro. Ali kaj vé ali ne, to so malenkosti, za to se očetje malo brigajo, mislijo si, ta bo dober za nas, ta bo delal kar bomo hteli. Če je pa kdo pošten, in se hoče nepoštenemu dejanju zoperstaviti, aló mu stavijo alternativo, ali delaj kakor mi ukažemo, ali pobaši culo in hajdi z Bogom. (Tako se je gosp. Dr. Luzatto zgodiloš.

Tako postopanje je kakor sem že omenil razkacilo celo mesto in očetje so zgubili skoro vso zaupanje mestjanov. Okoličanov zaupanje že tako niso nikoli imeli, in ga tudi ne bodo nikol, dokler ne bodo pošteno ž njimi ravnali. Kaj nek hoče slovenska okolica z italjanskim mestom. Če bi zdaj očetje nekoliko pravični bili, bi bili premenili volilni red. Ali naj bo kakor je sedaj, so rekli, ker tako je dobro. Kaj bodo nek šesteri poslanci okolice proti nam storili? Nič. Ali če bi jih bilo 16 potem bi že vtegnili kaj storiti. Torej naj ostane pri starem. Še marsikaj bi znal povedati ali za danes naj bode to. Upamo da se čaši spremenè in da ž njimi bo tudi nam tržaškim Slovencem solnce mileje sijalo.

Igor.

343-343-

Politični svetozor.

Vojska, — boj! ta krik se razlega sedaj po Avstriji. in zdi se človeku, kakor bi že slišal grmenje topov in žvenketanje jeklenih sabljic. Politična razdraženost v naši državi je dosegla svoj vrhunec, Kdor naj več kriči, to se tako vé, ustavoverci namreč. Če ima pa strah, kterege širijo pred seboj, kaj v sebi, to je še le vprašanje, mogoče in skoraj verjetno je da je na sredi votel, okoli krajev ga pa nič ni. Podoba ne kaže, da bi imeli ustavoverci nemško ljudstvo za seboj. Če imajo „purgarje“ po mestih za se, pa kmetov gotovo nimajo, to so pokazale volitve.

Pa če bi imeli prav vse avstrijske Nemce za seboj, ne bilo bi se nam bati, Niso zadosti močni, obdržati si hegemonijo, tudi v novi Avstriji (Predlitaviji) ne. Po vsem se zamore reči, da vlada

lahko in brez vseh skrbi naredi spravo z avstrijskimi narodi tudi — brez Nemcev. S svojim krikom ne bodo nikogar ostrašili, še manj pa vbili. Tudi če naredijo kak majhen punt ali reško, se jih nikdo ne bo preveč bal in „Vaterland“ jim je to kar naravnost povedal.

Druga pa je, ako bi se začeli mešati zunajne države v naš prepir; posebno bi se to znalo prigoditi od strani Prusije, katero naši patentirani Avstrijci à la Herbst, Kaiserfeld — dan na dan na pomoč kličejo, ter jim tožijo, kako huda se jim godi, in kako jih hočemo mi popolnoma zatreti! Kako perfidna je ta stranka v lažeh, to je že gorostazno. Kako psujejo med narodno postavo, ki je predložena českemu zboru, ki je resnici pravična, kako jo grdijo!

In mi bi bili veseli, če bi se pri nas upeljala. Po vsem pa je videti, da ne mislijo dati miru, ker preveč zaupajo na pruskega strica. In tako se res zna zgoditi, da bo pruska vlada začela vplivati na naše vladne in više kroge, in da bodo Nemcem na ljubo skušali Slovane še naprej pritiskati. Saj o Beustu se že zdaj govori, da nekaj tacega počenja. Če pa pride do skrajnega, si bodo tudi Slovani vedelj zaveznikov in pokroviteljev kje iskati, potem pa naj zagrmí po celej Evropi, saj mi nismo krivi braniti se ima pa vsak pravico. Saj o francozko — ruski zvezi se zmirom bolj in bolj govori. Če je pa mislila Nemčija na Avstriji bog ve kakšnega zaveznika dobiti, se jo močno prevarila, ker Avstrijsko državno moč, če se ho obrnila proti Slovanom, mi avstrijski Slovani sami paraliziramo Vsakako pa se nam vojnega krika, ki ga žene ustavoverna klika ni treba bati.

In kaj mu je bilo povod? Kdo je segel z roko v sršenovo gnjezdo? To je bil cesar sam in posredno Hohenwart, ki ga je k temu napeljal, da je priznal česko pravo. Kaj prašate, ali so Čehi dobili svojo pravico? — Se ve da so jo dobili, ravno tako, kakor Ogri; česka krona, zagrebena dve sto let, se je iz kopala, in se sveti v novem blesku,

Tak je narave zakon: stvari božje vmirajo, in nove rastejo veselo iz tal; eni narodi pojemajo, ko

nega ali smešnega v sebi, vendar se pa nekteri smejejo oslovim dolgim ušesom, med tem ko drugi kažejo na njihova i se po tihem muzajo.

Osel ima tudi rep, s katerim ume jako umetno vse sitno od sebe goniti i mojbog kolikrati sem si uže tudi jaz želel tak rep. O to bi bilo za pojati! Zeno besedo, na oslu je vse, česar si kdo želel i od njega sploh pričakovati, hoče, pri vse tem je on tudi Pater Počasen, kar bi bilo marsikteremu človeškemu Fratru Hitroskoku jako potrebno biti. Jaz pravim tedaj končavši svoje premišljevanje o oslu, da je on jako pametna žival i da se njegovo ime ne sme onečastovati s tem, da se rabi za psovko, ampak ako je treba naznačiti učenjake, kakoršen sem jaz. Kdor to storiti noče, tistega jaz imenujam — osla — ah! pardonez moi! jaz sem se zmotil.

Hudiča! to le je narobe svet — mundus est narobus! Posledni čas je uže da znorim, kajti kaj bi jaz edino pametni med toliko norci začel? Norce je sicer, kakor sem dokazoval na začetku tega velevažnega spisa, najboljša stvar kakoršno si človek misliti zamore, stvar se bo pa še le kasneje iz teh vrstic očitno pokazala, kedar začnem govoriti o

doktorjih v filozofih. Vendar pa ima splošno gorje, kakor sem uže enkrat omenil, na nas tak vpljiv, da se trivialnih izrazov tudi kedar je treba napačno, ne moremo zlepo vbrantiti. — Nočeno se prevec dolgo pri norcih muditi i prestopim, tje, kjer sem stati hotel, to je na katedro moralista. sktare Vam hočem ob kratkem razložiti o tej čudnej proporciji, v kakoršnej smo možki k ženskam. Mi, kateri smo vendar vstvarjeni, da gospodujemo, mi kateri smo vstvarjeni da se nam služi i uboga v kakoršnemkoli obziru ktere je natura hako čudno konstruirala, da moramo vedno i povsod na vrhu ostate, mi kateri imamo več moči i krepkejsê organe — tisuč vragov! mi pravim smo se tako ponižali, da smo zlezli pod pantofelj i to ravno tistej stvari, ktera je nalašč tukaj, da nam služi, nas uboga, nas spoštuje. Sicer še nij ves svet tako zaslepljen, ali moral sem tu govoriti o pluralu, i s prvo pršono, ker je bilo govorjenje v množini meni enakej. — Ne, raduj se svet, pol sveta imaš še nepopačenega, tvoj glavni steber se še nij pravalil i bogdane stopi prej ženska noga nanj, dokler ne bo odločen črvom za hrano! Raduj se svet, skakaj, plesaj — dr. Kuklufuk je tista tvoja polovica, ki je ostala suveren v svojem

so dosegli vrhunec svoje moči in slave, drugi se razcvetajo in vzdigujejo na političnem obzoru. Nekdaj tako slavni in mogočni Španci, kaj so zdaj? In francozi, pred petdesetimi leti prvi in naj mogočnejši narod na svetu, kako so zdaj propali! Ob tem pa se vzdigujejo vedno bolj popred prezrti in malo-spoštovani slovanski narodi. In ravno Čehi so bili prvi na vrsti, kot naj bolj omikani in samosvesti, in zatoraj se je tudi češka krona prva zasvetila na političnem nebu; in imejmo upanje, da bodo njej sledile še vse druge. Ne bo dolgo, da se osvobodijo Jugoslovani turškega jarma, in druga slovanska država se bo jaka in krepka začela razcvetati med evropskimi vlasti, in tudi Poljska bo dočkala svojega novoporojenja, velika Rusija pa že danes ukaže po svetu s svojo mogočno besedo.

Tako se nam bliža slovanska doba.

In ravno to je, kar sovražnikom ne da spati, to je pravi vzrok njihovega krika, ker le predobro vedó, da čehi ne bodo osamljeni ostali, ampak da bo za osvoboditjem Čehov sledilo ono drugih Slovanov, ki so še pod nemškim, magjarskim in turškim jarmom, in da znajo oni vso oblast nad nami zgubiti. In še Česko! Vedno so jo šteli med nemške dežele, in zdaj bi jo morali spustiti iz krempljev; in če se jim Čehi ubranjo, vedó, da se jim znamo tudi mi Slovenci zmuzniti iz rok, od tod to nezaslišano vpitje.

Pa bo tudi trpelo, se nam zdi, dokler meč ne bo spregovoril zadnje besede. Če pa do tega pritrirajo, ne bode zgubili samo Česke in Slovenije, še Poznanjsko in slovanske dele Šlezije in Prusije bodo dali nazaj, ako Bog da i sreča junačka.

Za zdaj pa je češka krona priznana in njeno pravo, cesar svoje besede ne more vzeti nazaj, in je tudi ne bo. V sitnem položaji je vladar sedaj, ko ne ve, komu bi vstregel, pa upajmo, da bo sprevidel, kje je pravica in njegova korist, in da se bo potem od ločil.

domunjega še vraginij premotil i prepričati se bo vsak mogel, kdor me preživi, kar pale sebi same-mu voščim, da sem do svojega konca ostal zvest svojemu poklicu, kterege mi je stvarnik uže davno na čelo zapisal. —

Pa kako se je moglo zgoditi, da je slabši i neumniši spol dobil tako prevago nad močnejšim i razumnejšim, to vprašanje bi stavil vsacemu modrijanu, ker pa vem, da bi mi nanj nikdo dobro ne odgovoril, hočem ga sam nekoliko razložiti.

Mulier est animal, cui stat pro ratione voluntas — to je sveta i nepresegljiva resnica, zavoljo ktere sem mnogokrat latinskemu jeziku zavidal i jo voščil imeti v krepkej slovenščini prestavljeno, Toda pri nas je izvirnonijsem najšel toraj sem si jo sam prestaviti moral takole: Baba je beštija,*) ktera ima na mestu možganov telo. Naj mi nikdo ne zameri, da sem se mnogokrat v samoti pečal z ženskimi — toda samoti, tedaj nijsem imel nobene pri sebi! — ker vsak zamore vedeti, da sê elovek ali po moje rečeno animal homo naj raje peča s tisto rečjo, ktere v svojem življenji nikdar rad ne vidi, kakor

*) g. listkar!! — stavec.

Dopisi.

Iz Rocolja 19. sept. — To smo se pa dobro imeli v nedeljo v naši mladi čitalnici! Obhajali smo prvo veselico čitalnično. Zato je privrelo mnogo ljudi iz vseh krajev, iz Trsta, iz Rojana in druge okolice. Pa smo imeli večer, da si ga ni boljšega želeti.

Naši pevci so pridobili mnogo hvale; pa tudi res tako zakrožijo, da človeku kar srce veselja skače. Upamo, da nas bodo še večkrat razveselili.

Če so pevci nekoliko vtihnili, pa je stopil kak govornik na oder, ter z živo besedo naveduševal zbrano ljudstvo za našo narodno stvar. Vse je šlo v najlepšem redu in na zadovoljnost vseh nazočih. Naj več truda si je prizadjal g. Peršič, predsednik Rocoljske čitalnice, ker je on to veselico arangiral in v redu ohranil, tu s krepko besedo pravil našemu ljudstvu o Slavjanih i. t. d. Odlikoval se je še posebno naš rojak, Juri Gedol, kmet iz okolice, s svojim metričnim nagovorom, kterege vam tukaj podajam, ako vam je drag*). Naposled je še govoril g. H. na blizo tako le: Bratje slovenski, spoznavajte svoje prijatelje! So med vami taki, okoličani, ki ne zaupajo čitalnicam, pa Lahom več verjaméjo. Od kod to pride?

Od tod, ker ste laški hlapci in ker nislite, da kar je za vaše gospodarje dobro, je tudi za vas dobro, ker mislite, da so vaši prijatelji.

A, dragi moji, temu ni takó. Kar sta kmetu vol in konj, to ste vi Lahom, vašim gošpodarjem, z vašem pripomočjo so si bogatstvo pridobili, z vašimi žulji si ga kupičijo še zdaj. In kaj dajo vam za to? Toliko, da se zamorete od dné do dné, preživeti, toliko da ne opešate, da zamorete še naprej slako delati in služiti. In prav za to ste prijatelji tašim gospodarjem, ker vas preživijo od dné do dné, vakor živino; če ste pa stari, vam dajo eno breco, ker vas ne morejo več rabiti. in koliko ste na boljsem od starega vola, ne vem. On gre v mesnico in v naglici konča svoje žalestno sužnjo življenje, vi pa

*) Deli smo ga v listek. — Vr.

jaz, kajti čem dalje imam babo od sebe, tem bolje se mi zdi, posebno pa od poslednjega kazusa, kterege sem uže prej omenil. — Ako pa človek o takovej reči premišljuje, tedaj je vselej finis ta, da se domisli važnih iznajdeb, ktere so prej bile neznane. Tako je, ako se dve sovražni vojski postavite ena proti drugej. Nobena nijma ravno velicega veselja zdruge se srečati, kajti navadno o tacih prilikah bole ušesa ali še tudi srbi kje drugje; na samoti pa obe premišlujete pozicijo zvojega sovražnika i kvalitatem zemlje, ktera je med njima, i mnogokrat se zgodi, da ena ali druga doseže znamenitih vspehov.

Tako jaz! Sovražna falanga, meni nasproti stoječa je moja baba, terrain med njo i menoj je moj visoko oblokani trebuh, i ako premišlujem kako bi bilo, ako bi se midva spopadla, spoznam vselej, da bi se meni sto slabo pozicijo i tem poongavljenim terrainom mnogo slabše godilo, zavoljo česar vselej sam rad odstopim.

Moje premišljevanje mi je pa obrodilo še tudi drug sad kteri je oziroma k spoznanju jako grenak, glede k njegovej praktičnej pa sladak kakor milarožice. Iaz sem namreč spoznal, da smo mi možki z ženskimi vred vsi od prvega do poslednjega delavci

kot starčeki se morate pobijati po svetu in kruha ki prositi.

In vendar ste raje sužnji, in vendar nočete svobodni biti! — Slovenci, ali nam je treba laškim hlapcem biti? Nikakor ne. Premislimo samo nekoliko na pretekle čase. Nekdaj še ni bilo Trsta, ali bila je samò nepomenljiva vas. Tačas so po tej okolici vaši očetje polje obdelavali in trto sadili, ravno tako kakor vi sedaj. Kar so pridelali, so imeli, in vžili, bili so svobodni in prosti, ker ni bilo nikogar, da bi jim davke nakladal, ali jim fante v vojake pobiral, ali jih s „ščavi“ pital. Tačas, okoličani, so bili vaši očetje še srečni. Pa prišli so Lahi čez morje in žaceli so zidati mesto Trst.

Vaši slovenski pradedi jim tega niso branili, ker so bili nasproti vsakemu tujču prijazni in postrežljivi. In potem so Lahi začeli kupčevati na vse kraje, ladje so prišle in odšle z blagom napolnjene iz luke. Ptujci so postali bogati, s tem da so pri kupčiji Hrvate, Slovence in Nemce odirali, dober kup kupovali in drago prodajali. Vam pa so vsilili tuj jezik, privadili so vas takim potrebam, ki jih popred niste poznali, vaše lepo družinsko življenje so razdrli s tem da so vaše sinove vzeli v službo in naučili jih goljufati, vaše hčere pa privadili, nališpati se in vas vse so navadili, pred vsem denar častiti, naj bo pridelan ali priordrt. In ko ste vse to znali in privadili si, so prišli visoki davki, in vas je huda imela za denar, ker niste bili kupčevaleci in ne bogati, kakor Lahi, ampak pečali ste se vedno še z poljedelstvom. Tako je prišlo do tega, da niste mogli plačevati, in vaše posestva so šla doloma na boben. Tujec, bogati tujec jih je kupil s prigoljfanim denarjem. Tako se je tujec vedno bolj trdno med nami vgnjezdil, spravil vse premoženje v svoje roke, in vi ste postali deloma njegovih hlapci.

In kaj nam je početi, da se popolnem poginu ubranimo, da se spet osvobodimo? To le; Držimo se trdno slovenskega jezika, slavjanskega mišljenja in poštenja; ne pasimo samò trebuha, ampak bodimo trezni in zmerni v jedi in pijači; delajmo

pridno in prepevajmo pri delu; ne oblačimo se v svilo in žamet, ampak v domačo, snažno pa prosto in ceno robo.

Človek je človek, naj bo v svilo ali domačo platno zavit in pri Slovanih je človeštvo visoko cenjeno, da je človek v cunjah vedno neskončno vzvišen nad živaljo, med tem ko se ve da laški fini gospodčeki imajo naše, raztrgane delavce za na pol živino, in Nемец dostikrat svojega psa bolj obraja, ko kakega razmršenega berača. Ne odirajmo se nadalje drug družega, in ne pritiskajmo se, to naši očetje niso znali, mi pa smo se tega od tujcev naučili. Če bomo vsi tako zmerni v vseh stvareh in pridni pri delu, bomo vsi vsakdajnega kruha obilno imeli, in ne bo treba, da bi si ga drug družemu iz ust trgali. Kar je pa naj bolj važno, bodimo svobodoljubni, ustavimo se z odprtim čelom našim tlačiteljem in ne trpimo, da hi se nam človeške pravice kratile ali preveliki davki nakladali. Kmalo bodemo svobodni, ako le hočemo.

Iz Ljubljane 14 sept. — g. — Nemčurji so imeli 8. t. m. nekovi shod v Celji („Sängerfest“), kamor jih je šlo tudi pešica iz Ljubljane. Zalibog, v gledal sem med temi junaki tudi gospode, kateri so vpisani v „Sokol“! Vsi trije so komis — skozi in zkozi ljubljanski lionje, ki v našem društvu hočejo imeti prvomestje, kedar so namreč pri kakem izletu, komandirajo „nemški“, in če pridejo nazaj, se gredo bratiti z „želodarji“. Da so taki dvoživci (amfibije) pri „Sokolu“, ni sramota zanje, ampak zu „Sokol“, in či hoče to društvo res kaj veljati med nami, naj se brz ko brz osnaži in znebi takih elementov.

Naj mi bo dovoljeno, omeniti še nekoliko o marljivem delovanju ljubljanskih policajev, oziroma mestnih očetov. Pred rotovžem na klopi sedi jih cela tropa pogovarjaje se in v stražnej sobi sedi jih druga kopica — policajev namreč — pri kvar-tah! Med tem pa se tepó na šent peterskem pred mestji, da se vse trese, in na vse strani sveta krik razlega, pa nobenega beriča ni blizo.

v gospodovem vinogradu, samo s tem razločkom, da smo bili mi poklicani zjutraj zgodaj babe pa še le ob enajsti uri, kakor dotična storjena dela to zadostno dokazujejo; dalje, da je gospod odmeril nam i njim enako plačilo, pa med tem ko bi imeli mi godrnjati, le še prikimavamo i zraven še po vrhu nakladamo tem poznim delavcem privatno plačilo. Moramo biti tedaj praktični i razumni; praktični zato, da bomo spoznali, ka je tam čedalje menje, kjer se vedno odvzemlje; razumni pa zato da bomo začeli bolje spoznavati svojo ceno, ktéra gotovo izvira iz storjenega dela, kakor se tudi pisarjem, kateri v enem dnevu več naškrabejo, kakor po navadi, daje remuneracija ali posebna nagrada.

Kako bi bilo na primer mogoče, da bi postala baka doktorica drugače, ako se ne omožiz doktorjem, kakor je to storila moja zakonska polovica i si potem takom ženski del (doktorico) od mojega možkega dela (doktor) prisvojila. Sicer se v najnovjšem času pripoveduje i piše, da so v Ameriki doktorice po profesionu; ktere neki ume ravno tako zdraviti, kakor doktoriji ex offio à la Kuklufuk, pa kdo bo to vrjel? k večemu kakovi zaljubljenec ali norec. Ali bodo žeuske tudi secirale, ali bodo tudi

mačke drle, ko se še bolho boje v biti? — I če prijde kakova taka mlada doktorica k kacemu mlademu pacientu, kaj bi iz tega vtegnilo nastati? spiegelberk ich kenne dir!

Načrt za osmovo kranjskih srednjih šol.

Kranjski šotski svet je izdelal nek načrt za osnovo utrakvistične metode za kranjske sredne šole. Akoravno modrost šolskega sveta visoko spoštujem, se vendar predrznem trditi, da bi se sem ter tje še dal nekoliko popraviti. Vidi se mu namreč na prvi pogled, da je nekaj prenapet, da slovenski konj previsoko vzdiguje glavo. Zatoraj sem izdelal drug načrt, kterega slavnemu šolskemu svetu in slavnemu ministerstvu tukaj v pregled podajam z nado, da se bo ali popolnem sprejel, ali pa vsaj nektere točke njegove.

Moj načrt je tak:

1. Na nižji gimnaziji se učijo véroznanstvo, jeziki (razun slovenskega), zgodovina in geografija, fizika, matematika in naravoslovje — v nemškem jesiku; vsi drugi predmeti naj se predavajo v slo-

Ce bi pa kdo pred Dežmanovo hišo le glasno zakašljaj, zgrabil bi ga nemara eden tistih dveh bradačev, ki noč in dan stojita na straži pred vrati nemčurskega generala in ljubljenca slovenskega naroda — Koreljna Dežmana.

Deželni zbor se je pričel. Kakor že veste, nemčurji niso prišli. Narodna stranka se za to malo zmeni, samó galerija je nekako nevoljna, ker se zdaj nima komu smejeti, ker ni Kaltereggerja s svojimi patetičnimi frazami, in Kromerja s svojimi paragrafi. Naj nemčurji le izostanejo, saj po pravici tako ne sedijo v zboru. Pomisli človek, 30,000 Nemcev je s Kočevjarji vred na Kranjskem, in imajo 13 poslancev! Saj jim pride skoraj na vsako faro en poslanec. To je krivično. Nemcem ne pripada več ko en poslanec iz Kočevja, vsi drugi so tako raztrešeni po deželi in v tako malem številu, da ni treba nanje ozira jemati. Pametno bi bilo, ko bi se pri velikem posestvu census znižal, da bi prišlo več velikih kmetov v veliko posestvo in potem bi Slovenci tudi tam večino imeli.

Iz Levova*). Stotine milj me ločijo od tebe, draga, zapuščena, izdana domovina, le kedar dobim od doma prijetne vesti. tedaj me zanese domišljija na skalnati Kras, tedaj se spomnim solnea, ki tako žarno in svitlo na tebe razliva svoje žarke, tedaj tē gledam in pozdravljam jadransko, slovensko morjé!

Barčika po morji plava,
Oj ti ljubea bodi zdrava!
Oh le neprej, oh le naprej,
Dokler je še vetra kēj!

Potem mi je pa tako tesno pri srci, in ne sramujem se solz, ki se mi zasvetijo v očeh, Vsaka vest iz domovine mi je draga, če je povoljna narodnemu napredku, kedar pa ti prijadraš v Levov, mili „Primorče“, tedaj pa vse pustim, pa bežim ven iz ozke sobice na prosti zrak, da v prosti naravi čitam svobodoljubno glasilo slovenskega Primorja.

*) Vsaka vaša vrsta dobra došla. — Vredn.

vensčini. Slovenska slovnica naj se predava v slovenskem jeziku, pa s kočevsko terminologijo.

2. Na viši gimnaziji naj se uči zgodovina v slovenščini, ker pa še zgodovine za više gimnazije nimamo spisane, se predava začasno tu di zgodovina v nemškem jeziku drugi predmeti naj se podučujejo še naprej v nemškem jeziku, dokler se Heinrich in drugi učitelji slovenščine ne naučijo, kar se bo zgodilo že v kakih 20 letih. Da pa ne bo nobenih pritozb zaradi ravnopravnosti, sme vsak slovenski učence, kedar je dobil trojko, po slovenski kleti in priduševati se.

Na realki naj se uči zraven laškega, francoskega, kitajskega in hotentotskega jezika tudi slovenski, per takó, da nikomur ne bo za slabo šteto, ako se ga ne nauči.

Kedar bo matica izdala dogmatiko, se zna tudi nekoliko verozakona v slovenščini predavati —

To so moje misli o uredbi kranjskih srednih šol ako bi se slavnemu šolskemu svetu nekatere točke prenapete zdele in slovenske narodnosti preugodne, naj jih blagovoli popraviti, saj vem da ima srce in dobro voljo za to.

Ne vem o čem bi ti pisal, ali o panih Poljaki, ali o mužikih Rusinih, ali pa o Rusih borodočih (bradačih) za kordonom in o zeleni matuški Moskvi?.

Levov ti je mesto, smem reči kupčijsko mesto, ki se od dne do dne lepša in razširja, in absurdum, pa pri Slovanih normaliteta je spet to da je Levov demonstrativno poljsko mesto v čisto rusinskem kraju, poljska krpa na rusinskem kožuhu. Rusinov ki bi morali biti gospodarji v mestu, šteje se med 80,000 komaj 8,000 duš.

Da bi bili Slovenci v kakem mestu na Slovenskem v takej manjšini, še vedelo bi se ne, da obstojè; ne tako Rusinje. Dasiravno ne morejo imeti na mestno opravo in gibanje velikega vpliva, napravili so si vendar v Lvovu glavno trdnjavo in jo obdali z mnogimi malimi: „Narodni dom“ v pravem pomenu besede njih prva baricada, On ti obsega gledišče, čitalnico, matico, izgojevališče, tiskarno, z eno besedo, vse, kar treba za duževni blagor levovskih Rusinov. In spet Stavropigijski inštitut, kaka dobrota za reveže Rusine! Tu je gimnazija narodna, velika tiskarna in drugi blagodejni zavodi, Tu se tiska izvrstno „Slovo“ z „Galičaninom“ in mikavnim, prekrasno v narodnem štilu pisanem „Slovom do gromad“; tu izhaja cela kopica listov, tu je sedež najodličnejih domoljubov, katerim ni nobena žrtva prevelika.

»Oj dlja Rusi, našej mati
Ne žal bože pohulati!
Rus moloda stane s nami,
Stane s nami, molodcami.

Pa ne mislite spet, da vlada pri nas taka sloga, ki bi bila na škodo narodnemu gibanju, ker voda, ki se ne ziblje, gnije.

Ne, tudi med Rusini so stranke, in sicer dve tako hudi in ena drugi sovražni. da zamoremo reči, da eno drugo vničiti hoče, pa obè se slagate v ljubezni do tlačenega naroda, „Tu Svetojurjevci, tam Ukrajnofilei!“, to je vojskni krik v rdečej Rusiji, ktero Bog ohrani! „Svetojurjevci“ imajo svoje imé od sv. Iurja, ki se nahaja v ruskem državnem grbu, ter so zastopniki slovenofilske ideje, ali da se jasneje izrazimo, panslavizma, z namenom, kolikor mogoče

Priporočam se sl- solskemu svetu, ter sem vsakokrat pripaavljen posoditi mu svoj svet.

Da se kmalo spet svidimo.

Janeš Šolmešterski.

Vaška.

Čujem že vriskati
Sem čez verhé
To mora ljubček bit'
Ki k meni gre

Danes ti še odprem
Jutri nič več,
Prišel bo moj ženin
Peljal me preč.

Ljubca če je tako
Tud nič ne dé,
Danes sem še prišel
Jutri pa ne

Jutri ko iz vasi
Slišiš zvonit'
Tačas pa pridi ti,
Mene škropit.

približati se ruskemu literarnemu jeziku. — „Ukrajnofilci, pa so specifično maloruska stranka, ki ne priznava, da sta malo -- in veliko -- ruski narod en nerazdeliv narod; temveč si je na zastavo zapisala devizo: „Politična in duševna samostalnost takraj in unkrej Dnjepra,“ Za to tudi piše oni jezik, kterega mužik govori, ono drago svetinjo, ki še v despotični Rusiji srce razgreva ter urneje biti stori oni jezik, v katerem so zložene one čarobne „dümke“ ki so tako podobne našim narodnim.

Vkljub vsemu tlačenji, kterem je ta stranka na Ruskem izpostavljena, vkoreninila se je tako globoko, da je še vlada ne more prezirati. Nič niso pomagale deportacije onih slavnihi pesnikov in domoljubov v Sibirijo; da si je Taras Sevčenko, poet, kteremu je med Slovani edini Prešerin para, Osnovnjenko, v pregnanstvu vmrl, ideja ta zmaguje, ker je ideja napredka, da se vse eno prosto razvije, kar ima dovolj moči za življenje v sebi. Pa predaleč sem zabredel ker mi ni bila naloga, pisati apoteozo ukrajnofilcem, le pokazati sem hotel, kako napačna je misel nekterih Slovencev, popustiti slovenščino in s tem narodnost in narodno omiko, ter „cak und pak,“ iti med Hrvatse. Le delo, črno delo nas reši pogube, nobeni kompromisi, vsled kterih bi morali služiti v pognojenje tujejnivi. Bodi, Slovenija, vogelni kamen slovanstva, da se ob tebi razbije germanstva in romanstva požrešno poželenje,

Da se tribojnice vijò
Med Sočo, Savo in Dravò,
Da konec bo trpljenja,
Živéla nam Slovenja!

— 158 243 —

Drobtinice.

(V Rojanski čitalnici) se je napravil poseben dramatičen odsek. Gotovo lep napredek.

(Razstava). V Trstu imamo zdaj veliko razstavo obrtnijskih izdelkov. Med drugimi se odlikuje v njej tudi umetna ura našega rojaka g. Bezga, ktera kaže čas brez vsacega kolesca in da je ni treba navijati. Druzega ni videti ko steklena platnica in na njej dva kazaleca, ki točno čas kažeta. G Bezeg je napravil že več jako umetnih ur.

(Kako srdite da sa včasih bučele), kaže ta le prigodek: dné 24. avg. t. l. so se bučele v dva konja, s kterima je posestnik v gornji Polskavi ravno vlačil, tako srdito zagnale, da sta se konja silno preplašila in kakor se sliši, vsled upikov konec vzela. Tudi posestnik je bil v smrtni nevarnosti. Konja bila sta vredna do 400 gold. Ravno ta dan je na Bistrici pri Lembahu konj kovaškega pomočnika pri podkovanju tako silno v malo črevice ritnol, da je revež drugi dan umrl.

(Koliko je bilo l. 1868 nezakonskih otrok po vsej Avstriji). V deželah, ki so zunaj Ogerskega, bilo je zmed 1000 novorojencev: na Koroškem 444 nezakonskih, na dolnji Avstriji 315 (na Dunaju samem 499) na Solnograškem 312, na Stirskem 303 (v Gradcu samem 624) na gornji Avstriji 209, na Pemskem 155 (v Pragi sami 496), na Moravskem 121, na Kranjskem 120, na Sileškem 107, v Bukovini 103, na Istrijskem 82, na Gališkem 81, na Tirolskem 64 (v Inšpruku samem 491), v Dalmaciji 39, v vojaški granici samo 13! — Iz Ogerskega se da povzeti številka le od leta 1865, in bilo je zmed 1000 novorojencev v samem Ogerskem 75

nezakonskih, v Sedmograškem 70, na Hrvaškem in Slavonskem 58. — V primeri prebivalcev je tedaj na Pemskem in Poljskem najmanj, na Koroškem pa največ nezakonskih otrok. Sicer pa tudi v tej zadevi velika mesta — zvonec nosijo pred kmetijskim prebivalstvom. Mora se pa v poštev vzeti, da imajo po velikih mestih porodnišnic, javnih kakor zasebnih, da je tam mnogo ženskih poslov in kosarn, in slednjič, da dražje življenje po mestih brani ljudem v zakon stopiti.

(Kolera), ki se tu in tam že blizo nas nahaja, se najraje prime tistih ljudi, ki si želodec pokvarijo s prehlajenjem ali pa z nezmernostjo, ali tudi z nezrelim sadom. Tega, kakor tudi premrzlega piva (pira) se je treba varovati. Zdravo pa je, po malem črnega vina piti. Če človeka bolezen napade, ter ga začne gristi in goniti, se mu naj vroče pokrivavke ali cigelj (opeka) na trebuh ino podplate polaga, in dobrega vinskega žganja piti da, dokler se ne začne potiti. Ako je pot nastopil, je nevarnost že tudi odvrnjena.

— 158 243 —

Zagovor.

V 39. št. „Novic“ se nahaja dopis iz Trsta, ki z nezaslišano surovostjo maha po moji osebi, ter meče blato lazi, obrekovanja in psovanja po moji glavi, pri tem pa je tudi smešen in se vjame v lastne laži. Ta velecenjeni gospod dopisnik pravi namreč, da nič slovenščine ne znam, in vendar zraven trdi, da — iz slovenščine v „Triesterico“ prestavljam; kako je to mogoče?! Pravi, de sem pijavka in da se v „puško Jurjevo“ brez dna denar pobira(!) in da sem pri vsem tem vendar tako reven, da sem vesel, če se mi keberček pokaže. Kako je spet to absurdno! — Kar se pa dotičnega dopisa tice, čigar prestava v „Triesterico“ se meni podtika, moram to laž od sebe zavrniti; iz prav zanesljivega vira vem, da je dotični prestavljavec v Ljubljani, in ga tudi imenujem, če je treba.

Zastran „Jurija“ in „Zarje“ pa, o kterih se mi že zdaj devet sto devet in devetdeseto krat očita, zakaj sem jih pustil sredi leta in zakaj naročnikom denarja nijsem nazaj dal, ročem to enkrat za vselej: Liste sem nehal izdajati, ker je bilo premalo naročnikov in ker nijsem mogel več tiskarne izplačevati, ko sem bil plačal že nad 100 goldinarjev zgube; denarjev pa nijsem mogel nazaj dati, ker jih nijsem imel in jih še danes nijman. Taka je z listi.

Kar se tiče očitanja, da se dam za vse porabiti, — res, da skušam na vse viže prislužiti si kak krajcer; da sem se dal pa kedaj proti narodu rabiti, to je grda, nesramna laž in obrekovanje, kakoršnega so le taki ljudje zmožni, kakoršen ste vi, gospodine.

Kolikor ste me ogrdili, ne menjam z Vami za duš ter Vas štejem za grdega ležnjiveca in obrekovalca, dokler mi ne dokažete, da sem jaz dotični dopis iz „Novic“ Triesterici prestavljal.

V Trstu, 28. septembra 1871.

G. H. Martelanc,

nadzornik zavarovalnice „Viktorija“
za Istersko, Dalmatinsko in Tirolsko.

**G. Černy-tu na njegovo odprto pismo do "Primorca,"
v "Soči".**

Ker sem jaz „Prim.“ vredništvu podal date za ono notico, katero je o Vas in „Slaviji“ prinesel „Primorec“, odgovarjam Vam tudi jaz za tega del, ker sami veste, da Vam zamorem le jaz na to točno odgovoriti. Laž je, in zraven še bedasta, da ste Vi bili eden prvih naročnikov „Primorčevih“, saj ste mi sami, ko sem jaz v Vašej nenazočnosti list za banko naročil, očitali: da ne potrebujete „Viktorijinih“ organov, in da naj jaz naročnino plačam.

Laž je, da ste vi ali banka nabirali naročnike na „Primorca“, ker sem jih edino le jaz nekoliko nabral, in to ne na Vas poziv.

Bedarija je, hvaliti se s tem, da ste list z inserati in dopisi podpirali, kajti oni inserati so bili le pesek v oči občinstvu; kar se pa od g. S. pisanih dopisov tiče, je gotovo sl. vredništvo z menoj enega mnenja, da se je z njimi le prostor napolnil, ker se naši ljudje, ki bi zamogli kaj pisati, le vsake stiri kvatre enkrat kacega dopisa loté. Laž je, da niste prav nič agitirali in agitirati dali zoper g. Raiča, in „Primorca“, saj ste posameznim potovalcem v mojej nazočnosti na srce polagali zoper agitirati, ter vedno popisavali in grdili g. Raiča kot strašnega, nepoštenega človeka, da sem še jaz naposled takov pojem o njem zadobil; kakor si naprimer predstavljam Šekspirovega Othella, črnega na duši in telesu.

V dokaz vsega tega Vam imenujem: kopirne bukve slov. oddelka „Slavije“, g. Sušnika, Kristana, Hribarja, Jereba i. t. d.

Kako o Slovencih Vi mislite, povedal sem že v odprtem pismu do g. Vesely-ta. S tem mislim, da je stvar pri kraji, zlasti, ker se vi, kakor pravite v svoji ekspektoraciji v „Soči“, v polemico spuščati nočete.

Zastran „Slavije“, pa to le pravim: „Slovenski oddelek „Slavije“, v Ljubljani ni nič drugega, kakor zavod, Slovence kolikor mogoče denarje olajšati z upotrebjenjem sklicavanja se na domoljubje slovensko in preobrnjenje jezuitskega gesla „der Zweck heiligt die Mittel“, tu pa „das Mittel heiligt (sollte ihn eigentlich heiligen!) den Zweck“.

Da to lahko dokažem, veste!!

Na Važo groznjo s sodnijo Vam odgovarjam: enkrat so rekali Čehi: „Wo zehn Deutsche zusammen sind und sie Einer angreift, da schrein sie nach Polizei“, kako pa Vi zdaj pani Čechovè?!

V Rojanu 21/9 1871.

Janez Mohorčič m. p.

Cenik različne robe v Trstu.

Franko kolodvor Trst.

Žaganice kranjske:

od 10 do 14,	1200	po f. 65	do f. —
» 8 » 9,	850	» » 33	» » —
skurete	1200	» » 40	» » —
remlji 3/8 nemški		» » 34	» » —

Žaganice štajerske:

od 10 do 14,	1200	po f. 73	do f. —
» » » 9,	850	» » 42	» » —
skurete	1200	» » 42	» » —
remlji francoski 3/8		» » 40	» » —

Žaganice koroške:

od 10 do 14	1200	po f. 82	do f. —
» 8 » 8	850	» » 48	» » —
skurete	1200	» » 58	» » —
remlji 3/8 benč.		» » 52	» » —
Moka I Kaiser		po 11 f. 30	kr. cent.
II fein		» 10	» 30 » »
III pol		» 9	» — » »
Mundm.		» 8	» 25 » »
»		» 5	» 50 » »
Otrobi		» 2	» 70 » »
Fežol rudeči		» 7	» — » »
» zeleni		» 6	» 50 » »
» rumeni		» 6	» 80 » »
» kanarin		» 7	» — » »
» kokos		» 7	» — » »
Slive		» 7	» 30 » »
Maslo		» 51	» — » »
Slanina (špoli)		» 34	» — » »
Seno konjsko		» 2	» — » »
» kravje		» 2	» 50 » »
Slama boljša		» 2	» — » »
» slabejša		» 1	» 50 » »
Krompir		» 4	» — » »

MESMERIZEM.

Sonambula Anna d'Amico ki je s pomočjo svojega moža že mnogo ljudi ozdravila in se šteje med najboljše italijanske zdraviteljice, s tem naznanja, da kdor se hoče zdraviti pustiti od nje, mu ni drugega treba, kakor poslati nanjo frankirano pismo, v katero mora položiti dva goldinarja avstr. velj. in pa dva lastna lasa, ter v pismu na tanko razložiti, kako se njegova bolezen prikazuje. Naslov na pismo pa naj se blagovoljno napravi «Signor Pietro d'Amico professore e magnelizzatore in :Bologna. (Italia)»

Prva slovenska

prodaja usnja

Fr. Šentak-a in družnika

v poštinih ulicah v dr. Žurbijevi hiši

CELJI.

priporoča svojo mnogovrstno usnjarsko blago po nizki ceni v nakup.

Fr. Šentak in družnik.

Štev. 19 „Primorca“ pride na svetlo 15. oktobra.

Vredništvo.

Epileptični krč (božjast)

zdravi pismeno specialni zdravnik za epilepsijo Dr. O. KILLISCH v Berlinu, Neuenburger Strasse 8. — Ze stotine popolnoma ozdravil.

Lastnik, in odgovorni vrednik Vekoslav Raič. — Tisk Rupnika in dr. v Trstu.